

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

30
ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ

<http://www.floropoulos.gr> - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Λ. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
(ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ)
Β' ΛΥΚΕΙΟΥ**

Σάββατο 4 Νοεμβρίου 2023

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

Θέμα Α1

σχολ. βιβλ. σελ. 15-16: «Η πρόοδος του εκτός των εθνικών συνόρων ελληνισμού ταλάνιζε το μικρό βασίλειο. Ενίσχυε την ιδέα ότι το υπάρχον κράτος δεν ήταν παρά μία ημιτελής κατασκευή, τα θεμέλια απλώς για κάτι μεγαλύτερο. Η “Μεγάλη Ιδέα” που εκπορεύθηκε απ’ αυτήν την αντίληψη, δημιουργούσε προσδοκίες για ολοκλήρωση του εθνικού οράματος, που προϋπέθετε σημαντική διεύρυνση των συνόρων. Η έντονη παρουσία της εθνικής αυτής ιδεολογίας είχε επιπτώσεις στον πολιτικό και οικονομικό χώρο, ιδιαίτερα σε εποχές που τα προβλήματα έμοιαζαν με ανοικτές πληγές, στην περίπτωση της Κρήτης ή, αργότερα, της Μακεδονίας. Οι ελληνικές κυβερνήσεις δεν είχαν στραμμένο το ενδιαφέρον τους, μέσα σ’ αυτές τις συνθήκες, αποκλειστικά στα εσωτερικά ζητήματα, στην οικονομική ανόρθωση και τη γεφύρωση του χάσματος με τη Δύση. Όλα αυτά συνυφαίνονταν με το εθνικό όραμα, μεγαλώνοντας το κόστος των προσπαθειών και καθιστώντας συχνά τις οικονομικές πρωτοβουλίες έρμαιο των εθνικών κρίσεων.»

Θέμα Α2

- 1 → γ
- 2 → ε
- 3 → β
- 5 → δ
- 6 → α

Θέμα Α3

- 1. Σ
- 2. Λ
- 3. Λ
- 4. Λ
- 5. Σ

Θέμα Β1

σχολ. βιβλ. σελ. 14-15

α. «Οι πόλεις μεγάλωναν, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είχαν κάποια ομοιότητα, στο διάστημα που μας απασχολεί, με τα βιομηχανικά, εμπορικά, χρηματιστικά, αστικά κέντρα της Δύσης. Για τα ευρωπαϊκά μέτρα οι πόλεις της μικρής Ελλάδας έμοιαζαν περισσότερο με μεγάλα χωριά. Η μετακίνηση ανθρώπων από την ύπαιθρο στα αστικά κέντρα δεν στόχευε αποκλειστικά σε εγκατάσταση στον αστικό χώρο, όπου η αργή ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων δεν έδινε στους νεοφερμένους πολλές ευκαιρίες.»

β. «Οι μεταναστεύσεις του αγροτικού πληθυσμού προς τα λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας, προς το Δούναβη, τη Νότια Ρωσία, τη Μικρά Ασία και την Αίγυπτο ήταν συχνό

φαινόμενο. Προς το τέλος του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ού, άνοιξαν οι δρόμοι προς την Αμερική. Η σταφιδική κρίση εκείνης της εποχής προκάλεσε μεγάλο ρεύμα μετανάστευσης πέρα από τον Ατλαντικό.»

Θέμα Β2

α. σχολ. βιβλ. σελ. 15: «Πολλές δεκαετίες, μετά την ανεξαρτησία της, η Ελλάδα εξακολουθούσε να μοιάζει περισσότερο με την Ανατολή παρά με τη Δύση, παρ' όλο που η τελευταία υπήρξε το ζητούμενο, το επιθυμητό, το σημείο αναφοράς όλα αυτά τα χρόνια. Απουσίαζαν τα ισχυρά κέντρα ανάπτυξης, οι “ατμομηχανές” της οικονομικής και τεχνικής προόδου. Πώς θα μπορούσαν άλλωστε να υπάρξουν, όταν απουσίαζαν όλα όσα ήταν αναγκαία και προαπαιτούμενα για τη δημιουργία τους; Η χώρα δεν διέθετε σημαντικές πρώτες ύλες, δεν είχε πλεονάζον ειδικευμένο ή έστω φθινό εργατικό δυναμικό, η συσσώρευση κεφαλαίου, ιδιωτικού και δημόσιου, ήταν ισχνή και η εσωτερική αγορά περιορισμένη έως ασήμαντη.»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 17: «Τα οικονομικά μεγέθη της χώρας, ο μικρός πληθυσμός, η περιορισμένη αγοραστική δυνατότητα των κατοίκων της, η απουσία παραγωγικών μονάδων μεγάλου μεγέθους καθήλωναν, σε ολόκληρο το 19ο αιώνα, την εσωτερική εμπορική κίνηση σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μόνο προς τις τελευταίες δεκαετίες του αιώνα δημιουργήθηκε στις μεγαλύτερες πόλεις μια άξια λόγου εμπορική κίνηση, η οποία όμως, σε μεγάλο ποσοστό, τροφοδοτήθηκε από εισαγόμενα καταναλωτικά προϊόντα.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Θέμα Γ1

σχολ. βιβλ. σελ. 11

Η πυκνότητα του πληθυσμού κυμαινόταν από 15 (1828) σε 43 (1911) κατοίκους στο τετραγωνικό χιλιόμετρο, όταν σε πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης οι ίδιοι αριθμοί ήταν τριψήφιοι. Οι εικόνες που μας έρχονται από εκείνη την εποχή μαρτυρούν την εξάντληση του τόπου και των ανθρώπων. Γύρω από τις πόλεις τα εδάφη ήταν γυμνά, εξαντλημένα από την υπερβόσκηση και την υλοτομία και τα χωράφια έμοιαζαν χέρσα, εξαιτίας της εκτεταμένης αγρανάπαυσης, με την οποία οι αγρότες πάσχιζαν να βελτιώσουν τις αποδόσεις τους. Τα περιφραγμένα περιβόλια πολύ λίγο βελτίωναν την αίσθηση εγκατάλειψης που απέπνεε το τοπίο. Παρ' όλα αυτά, ο πληθυσμός αυξανόταν με γρήγορους ρυθμούς, χωρίς ποτέ να εξαντλούνται τα περιθώρια δημογραφικής εξέλιξης σε μια τόσο αραιοκατοικημένη χώρα.

Το κείμενο επιβεβαιώνει τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζοντας πολύ γλαφυρά την εικόνα του τοπίου. Το 1833 η Ελλάδα είχε έκταση 47,5 τ.χλμ. και μόλις 8.000 κατοίκους. Η πρωτεύουσα της χώρας, το Ναύπλιο, ήταν μια βρώμικη τουρκική κωμόπολη, ενώ στην Αθήνα υπήρχαν μόνο λίγα σπίτια που είχαν διασωθεί από την επανάσταση. Η εικόνα της χώρας ήταν απογοητευτική. Τα πάντα κατεστραμμένα και ερειπωμένα μετά τον μακροχρόνιο αγώνα της Επανάστασης. Οι πληθυσμοί ήταν φτωχοί και πεινασμένοι καθώς όλες οι παραγωγικές δυνάμεις είχαν πληγεί. Συγκεκριμένα, οι καλλιέργειες και οι φυτείες είχαν εγκαταλειφθεί, όπως στην Αχαΐα και τη Μεσσηνία, η κτηνοτροφία είχε αποδεκατιστεί και το εμπόριο είχε νεκρωθεί, καθώς τα προεπαναστατικά ναυτικά κέντρα είχαν γνωρίσει την παρακμή (Υδρα, Σπέτσες, Ψαρά, Γαλαξίδι) μετά την καταστροφή του εμπορικού στόλου κατά την Επανάσταση, με τους πλοιοκτήτες να ζητούν αποζημιώσεις. Πλέον, δημιουργήθηκαν νέα ναυτιλιακά κέντρα, όπως η Σύρος, λόγω της εισροής των προσφύγων εμπόρων από τη Χίο, τη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη.

Θέμα Δ1

σχολ. βιβλ. σελ. 15

Πολλές δεκαετίες μετά την ανεξαρτησία της η Ελλάδα ανταγωνιζόταν τον εαυτό της. Έξω από τα σύνορά της υπήρχαν ισχυρά κέντρα ελληνισμού, πνευματικά, οικονομικά, παραγωγικά, τα οποία πολλές φορές κυριαρχούσαν στο χώρο τους αλλά και σε ευρύτερες περιοχές. Έλληνες, ελληνικά κεφάλαια και πλούτος υπήρχαν και αναπτύσσονταν από την Ουκρανία ως το Σουδάν, από το Δούναβη ως τον Καύκασο και από τη

Σμύρνη ως την Κιλικία. Για τους Έλληνες των περιοχών αυτών το μικρό ελληνικό βασίλειο ήταν για πολλά χρόνια μια κακή ανάμνηση μάλλον, ένας φτωχός και ίσως ανεπρόκοπος συγγενής. Οι δικές τους επιτυχίες φάνταζαν ολότελα ξένες σε σύγκριση με τη στασιμότητα και την ένδεια της μικρής Ελλάδας. Χρειάστηκε να δυσκολέψουν γι' αυτούς οι οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, προς το τέλος κυρίως του 19ου αιώνα, για να ανακαλύψουν τη σημασία που είχε η φτώχη τους πατρίδα, ως ασφαλές καταφύγιο και ως πεδίο ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η ιστορική αφήγηση επιβεβαιώνεται και από το παράθεμα, καθώς αναφέρει ότι στην Οθωμανική αυτοκρατορία σε περιοχές όπως η Κωνσταντινούπολη, η Σμύρνη αλλά και στην Οδησό, στον Δούναβη και στην Αλεξάνδρεια υπήρχαν δραστήριες οικονομικά ελληνικές κοινότητες, οι οποίες έρχονταν σε αντίθεση με το φτωχό και αραιοκατοικημένο ελληνικό κράτος. Η δραστηριότητά τους εξαπλωνόταν σε πολλές περιοχές και είχαν άμεση σχέση με την γενικότερη πρόοδο των ευρωπαϊκών κεφαλαίων στην περιοχή της Ανατολής. Παράλληλα, έδιναν τη δυνατότητα στους φτωχούς κατοίκους του ελληνικού κράτους να αναζητήσουν καλύτερη τύχη και ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης, καθώς υπήρχε σταθερό μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα προς αυτές τις περιοχές. Με αυτόν τον τρόπο όμως η χώρα έχανε σημαντικό μέρος του δυναμικού της και τη δυνατότητα να αναπτυχθεί οικονομικά. Αυτός ο ανταγωνισμός των ελληνικών παροικιών με την κυρίως χώρα ήταν καταλυτικός στην καθυστέρηση της οικονομικής και ευρύτερης ανάπτυξης της χώρας.